juli 1976

MARS ET HISTORIA

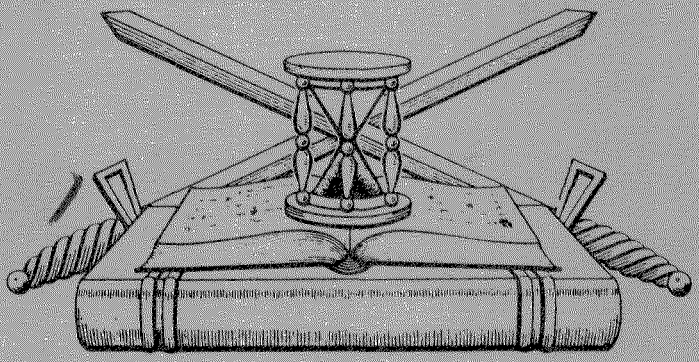

ORGAAN

VAN DE
NEDERLANDSE VERENIGING
TER BEOEFENING VAN DE
MILITAIRE HISTORIE

OPGERICHT 20 AUGUSTUS 1966

SAMENSTELLING VAN HET ALGEMEEN BESTUUR:

Voorzitter	:	F.L. Diekerhoff
Ondervoorzitter	:	J. Albarda
1e Secretaris	:	F.J. van Lier
2e Secretaris	:	H. Ringoir
Penningmeester	:	C.J. Kneppelhout
Archivaris	:	E.W. van Popta
Leden	:	Jhr. D.J.H.N. den Beer Poortugael
		B.C. Cats
		W.F.K. Engelbrecht
		Mr. C.H. Evers
		C.A. Heshusius
		F.J.A. Lutz
		Drs. G.J.A. van Ojen jr.
		Mr. Ch.L.M. Schaepman

ADRESSEN DAGELIJKS BESTUUR:

Voorzitter	:	Oranje Nassaustraat 1, Geldermalsen, Tel. 03455-1773
Ondervoorzitter	:	Vlaskamp 466, 's-Gravenhage, Tel. 83 04 57.
1e Secretaris	:	Savelsbos 325, Zoetermeer Tel. 079 - 211930.
2e Secretaris	:	Laan van Nieuw Oost-Indie 289, 's-Gravenhage, Tel. 070-839994
Penningmeester	:	Edo Bergmastraat 9, Doetinchem, tel. 08340 - 23982.

Contributie bedraagt per jaar min. *f* 25,00, te storten op rek. no. 53.30.33.403 van de Algemene Bank Nederland N.V. te Doetenchem, ten name van de Nederlandse Vereniging Militaire Historie of op giro 29 40 790 van de Nederlandse Vereniging Militaire Historie te Doetinchem.

SAMENSTELLING REDAKTIE-WERKKOMMISSIE:

Redactieadres: Heliotrooplaan 356 L, 's-Gravenhage (Kijkduin), tel. 685168.
M. Boerma
C.A. Heshusius
E.W. van Popta.

SAMENSTELLING REDAKTIE-ADVIESKOMMISSIE:

F.L. Diekerhoff
Mr. C.H. Evers
Drs. G.J. van Ojen jr.
H. Ringoir.

AFDELINGSCORRESPONDENTEN: Zie binnenomslag van de achterzijde.

MARS ET HISTORIA

11e Jaargang
nummer 2
juli 1976.

De 'NEDERLANDSE VERENIGING TER BEOEFENING VAN DE MILITAIRE HISTORIE', opgericht op 20 augustus 1966 en erkend bij K. B. no. 50 van 14 juni 1968, is er voor allen, die zich verdiepen in de studie van geschiedenis, ceremonieel, tradities, uniformen, emblemen, wapens en onderscheidingen van militaire- en semi- militaire organisaties, meer in het bijzonder die van Nederland en de (voormalige)overzeese Rijksdelen.

INHOUD

Bestuursmededelingen

- Excursie naar Buren 21 augustus 1976
- Lustrum jaarvergadering
- Agenda jaarvergadering
- Lezing jaarvergadering
- Mededelingen van secretariaat/penningmeester
- Jaarverslag 1975-1976
- Financieel overzicht 1975
- 2e opgave mutaties ledenlijst 1976

Vijfde lustrum V. L. N.

300 Jaar Korps Artillerie

Militariade

Boekaankondigingen, cursussen enz.

Ingezonden stukken

Toelichting op expositie 'Invasie Normandië' op jaarvergadering door J. H. M. Berlemon

De Maleise Kris door J. F. J. Bonewit

Belevenissen van een verzamelaar door L. J. A. M. van Winden

Vice-admiraal Graaf von Spee (II) door W. E. van Popta

Literatuurlijst nr. 6.

BESTUURSMEDEDELINGEN

Programma Excursie naar Buren - 21 augustus 1976

10.30 uur	Samenkomst in het Nutsgebouw, Peperstraat 11 te Buren, ingang Bergstraat. Nuttigen van koffie met cake.
11.00 uur - 12.00 uur	Bezoek aan het Marechausseemuseum. Rondleiding door de kolonel der marechaussee b.d. A. J. Weekenstroo (lid van onze vereniging).
12.30 uur - 13.30 uur	Koffietafel in het Nutsgebouw.
13.30 uur - 14.30 uur	Bezoek aan het Boerenwagenmuseum. rondleiding door de beheerder.
14.45 uur - 15.15 uur	Bezoek aan de molen op de wal.
15.15 uur - 15.45 uur	Wandeling over de wal (alleen bij goed weder).
15.15 uur of 15.45 uur	Einde excursie.
	Kosten excursie ƒ 15,-- per persoon.

Voor hen die niet over eigen vervoer beschikken, verzamelen vóór het station te Geldermalsen.
Aankomst trein uit richting Utrecht 09.55 uur.
Aankomst trein uit richting Dordrecht 10.10 uur.
Aankomst trein uit richting 's Hertogenbosch 09.59 uur.
Aankomst trein uit richting Tiel 10.15 uur.

Het bestuur verwacht een grote opkomst, zeker waar een bezoek aan het liefelijke stadje Buren in het hartje van de zomer een bijzondere attractie is. Familieleden, gelijkgestemde kennissen en niet al te jonge kinderen zullen zeker van deze excursie genieten: schroomt u niet hen als introducé op te geven.

Deelnemers worden wel verzocht gebruik te maken van het aanmeldingsformulier dat u elders in dit nummer aantreft.
Inzenden vóór 7 augustus 1976.

***

Zoals u bekend is heeft het bestuur een verenigingsdas laten ontwerpen. Deze das is verkrijgbaar bij onze penningmeester ad. ƒ 12,50 exclusief verzendkosten.

Lustrum-Jaarvergadering

Hiervoor wordt verwezen naar het gestelde in het mei-nummer. Deelnemers worden verzocht gebruik te maken van het inschrijfformulier dat u elders in dit nummer aantreft. Inzenden voor eind september 1976.

Het bestuur hoopt dat zeer vele leden zich zullen opgeven om de belangrijke jaarvergadering van 9 oktober a. s. in Utrecht mede te maken.

U wordt mits deze uitgenodigd om vanaf 10.00 uur (aanvang expositie/ ruilbeurs) aanwezig te willen zijn in de Kromhoutkazerne te Utrecht en wel in de onderofficiers-mess. De kazerne is gelegen nabij het voetbalstadion van Utrecht.
Elders in dit blad is een routeschets opgenomen teneinde het vinden van de ingang van de kazerne te vergemakkelijken.

Algemene Jaarvergadering 1976 AGENDA

1. Opening en jaarrede door de voorzitter.
2. Notulen van de vorige jaarvergadering, zie 'Mars et Historia' januari 1976.
3. Finantieel verslag van de penningmeester.
4. Verslag kascommissie 1975-1976.
5. Benoeming kascommissie 1976-1977.
6. Jaarverslag van de secretaris.
7. Bestuursverkiezing.
   Aftredend volgens rooster: F. J. van Lier en Mr. C. H. Evers.
   De heer van Lier stelt zich herkiesbaar, de heer Evers stelt zich wegens drukke werkzaamheden niet herkiesbaar.
   Het bestuur stelt de leden voor in de vacature, ontstaan door het vertrek van de heer Evers, voorshands niet te voorzien.
   Overigens blijft de heer Evers adviseur van het bestuur.
8. Rondvraag.
9. Sluiting.

Om het bestuur de gelegenheid te bieden gedegen antwoorden op uw vragen gedurende de rondvraag te kunnen geven, wordt u verzocht, uw vragen tijdig te voren schriftelijk aan het bestuur op te geven. Zie hiertoe het aanmeldingsformulier.

Lezing na afloop jaarvergadering

Na afloop van de vergadering zal ons lid de kolonel der huzaren b. d. C. A. Heshusius, een korte lezing houden over het 'Koninklijk Nederlands-Indische Leger' (K. N. I. L.), waarna een unieke en vermoedelijk nog nooit door de leden geziene film zal worden gedraaid over het K. N. I. L. zoals dit er kort vóór de 2e Wereldoorlog uit zag.

Mededelingen van het secretariaat

1.
Het komt een enkele keer voor dat invoering in de ledenadministratie of verwerking van adreswijzigingen juist zoveel tijd in beslag neemt, dat daardoor de toezending van een nummer van ons tijdschrift 'de mist ingaat'. Schroomt u in zo'n geval niet even een briefkaartje te sturen aan het secretariaat, Savelsbos 325 te Zoetermeer en u krijgt het ontbrekende nummer alsnog toegezonden.

2.
In aansluiting op het gestelde in het novembernummer 1974 m. b. t. bestelling van nog voorradige oude nummers van 'Mars et Historia' kan gemeld worden dat uit een oud archief nog een aantal nummer van de jaargangen 1967, 1968 en 1969 verkregen werden.
Ook deze nummers zijn na te bestellen à ƒ 2,-- per stuk.

Mededelingen van de penningmeester

De eerste 2 delen van Militair Memoriaal (zie maartnummer 1976) zijn ontvangen. Prijs ƒ 11, 60 (exclusief verzendkosten).

Bestellingen voor de Tritt-uniformkalender 1977 kunnen weer worden geplaatst. Uiterlijke opgave 1 september 1976.
Prijs ƒ 21, 50 (exclusief verzendkosten).

Ter besparing van de (zeer) hoge verzendkosten (porti en enveloppe) van bovengenoemde artikelen kunnen de leden de door hun bestelde artikelen op de jaarvergadering op 9 oktober a. s. persoonlijk in ontvangst nemen. Indien u echter toezending op prijs stelt worden de portikosten (ca. ƒ4,--) in rekening gebracht.

Jaarverslag 1975-1976

A. Ledenbestand

Het aantal ingeschreven leden bedraagt per 1 juni 1976: 305.
Op 1 september 1975 bedroeg het aantal ingeschreven leden 312, zodat van een kleine teruggang sprake is. Deze werd o. m. veroorzaak door:

- het overlijden van twee leden, te weten
  de Generaal-majoor der genie b. d. L. L. Spanjaerdt Speckman en
  de Generaal-majoor der Kon. Marechaussee b. d. mr. W. van den Hoek;
- het afvoeren van zes leden wegens o. m. contributieschulden en
- de opzegging van het lidmaatschap door een negental leden.

Gelukkig kwamen 'n tiental leden onze gelederen versterken.

B. Correspondentschappen

Nog tijdens de jaarvergadering 1975 konden enige correspondentschappen door enthousiaste leden worden bezet. Zo nam de heer A. F. Lancker naast de 'Historische Nederlandse versterkingen overzee' ook de studieafdeling 'Geschut tot 1850' voor zijn rekening.
De stichting voor Banistiek en Heraldiek nam de studieafdeling 'Vaandels, standaarden, fanions en vlaggen' onder haar hoede.
Ons medelid drs. J. C. van Dijk ontfermde zich over de 'Eerste Wereldoorlog' en de studieafdeling 'Militaire voertuigen en tanks' kwam onder de hoede van een triumviraat in de personen van onze leden M. C. van der Hoog, J. van den Berg en J. Bloemendaal.
Ten slotte ontfermde de heer N. J. L. de Ruijter zich over de studieafdeling 'Militaire bibliografie, tijdschriften'.
Voorwaar 'n hele vooruitgang, die zich gelukkig ook middels publicaties in het verenigingsblad zichtbaar maakte.
Totaal zijn er nu zeventien studieafdelingen met ieder een of meer afdelingscorrespondenten.
Het bestuur zou het erg op prijs stellen, indien speciaal ook de interesse gebieden 'Maritieme geschiedenis' en Koninklijke Marine (algemeen)' onder deskundige leiding gesteld konden worden. Dat zou tevens de veelzijdigheid van onze vereniging meer kunnen benadrukken.
Het bestuur is de afdelingscorrespondenten, die regelmatig hun medewerking aan het verenigingsblad verleenden door publicatie van studies en informaties, zeer erkentelijk voor dat werk!

C. Evenementen

In het afgelopen verslagjaar werden voor onze leden de volgende evenementen georganiseerd:

11 oktober 1975:	Algemene ledenvergadering, ruilbeurs en lezing door dr. C. M. Schulten over 'Turenne'.
12 februari 1976:	Korea-avond met lezing en films op initiatief van de A. N. V. R. O.
12 juni 1976:	Excursie naar Bourtange op initiatief van 'Menno van Coehoorn'.

Op datum afsluiting van dit jaarverslag bestond het voornemen nog in augustus 1976 een excursie te organiseren naar Buren (o. a. bezoek aan het historisch museum der Koninklijke Marechausse).

D. Mars et Historia

Tussen 1 september 1975 en nu verschenen zes nummers van ons tweemaandelijks verenigingsblad 'Mars et Historia', dat inmiddels zijn elfde jaargang inging.

Het algemeen bestuur is veel dank verschuldigd aan de leden, die bijdragen voor het blad inzonden, aan de redactieleden, die veel vrije tijd opofferden voor correctie, samenstelling en lay-out van het blad en aan de Noord Nederlandse Drukkerij (speciaal de heer A. Hes) die iedere keer weer een verzorgd blad het licht kon doen zien.
De secretaris bezit nog een groot aantal nummers van oude jaargangen van 'Mars et Historia', die tegen vergoeding verkrijgbaar zijn voor de leden.

E. Bibliotheek en archief

De verenigingsbibliotheek is ondergebracht in de bibliotheek van het Marechausseemuseum te Buren (Gld.) en is aldaar door onze leden te raadplegen. T. a. v. het archief zijn geen veranderingen te melden.

F. Vergaderingen

Het algemene bestuur vergaderde dit jaar zes maal, een keer samen met de afdelingscorrespondenten.
Het is hier de plaats om die bestuursleden, die nu al jarenlang geheel belangeloos en zonder kosten voor de vereniging hun volledige medewerking verlenen aan het besturen van de vereniging, lof toe te zwaaien.

G. Correspondentie en contacten

In het afgelopen verslagjaar werden 112 brieven uit binnen- en buitenland ontvangen. Op een zevental na werden zij tot op heden afgedaan.
De bestaande contacten met gelijkgerichte verenigingen in Nederland werden dit jaar nog verbeterd door excursies open te stellen voor elkanders leden.
De contacten met buitenlandse verenigingen werden gecontinueerd.

Zoetermeer, 1 juli 1976. De secretaris w. g. F. J. van Lier

FINANCIEEL OVERZICHT 1975

NEDERLANDSE VERENIGING TER BEOEFENING VAN DE MILITAIRE HISTORIE

BANK/GIROREKENING

Saldo	ƒ	5.749,45	Portikosten 0/1974	ƒ	191 30
contributies 1974	"	223,26	abonnementen 0/1974	"	195,76
contributies 1975	"	3.075,--	Mars et Historia	"	3.038,51
contributies 1976	"	3.060,--	verzendkosten M.e.H.	"	281,27
advertenties	"	435,--	portikosten	"	126,74
rente	"	70,44	bestuurskosten	"	71,20
			verkoop artikelen	"	3,23
			bureelbehoeften	"	354,46
			bijdrage Arsenaal	"	200,--
			naar spaarrekening	"	3.500,--
			Saldo:		
			giro ƒ 2.541,18		
			bank " 1.592,19		
			kl. kas " 517,31	"	4.650,68
Totaal	ƒ	12.613,15	Totaal	ƒ	12.613,15

SPAARREKENING

Saldo	ƒ	4.169,37			
rente	"	323,79			
van Arsenaal	"	1.000,--			
storting	"	3.500,--	Saldo	ƒ	8.993 16
Totaal	ƒ	8.993,16	Totaal	ƒ	8.993,16

BATEN EN LASTEN

contributies	ƒ 6.640,--	Mars et Historia	ƒ 5.148,98
advertenties	" 435,--	verzendkosten	" 443,98
rente	" 394,23	portikosten	" 704,34
meer ontvangen contr. '74	" 83,26	bestuurskosten	" 71,20
baten verkoop artikelen	" 202,29	abonnementen	" 157,41
		bureelbehoeften	" 354,46
		bijdrage Arsenaal	" 200,--
		Voordelig Saldo	" 674,41
Totaal	ƒ 7.754,78		ƒ 7.754,78

BALANS PER 31 DECEMBER 1975

Saldo	ƒ 13.643,84	Te betalen:	
Te ontvangen:		Mars et Historia	ƒ 2.110,47
contributie 1975	" 100,--	verzendkosten	" 162,71
verkoop artikelen	" 205,52	portikosten	" 577,41
		abonnementen	
Te verrekenen Arsenaal	" 1.581,08	vooruit betaalde contributie '76	" 3.060,--
		KAPITAAL ƒ 8.787,84	
		" 674,41	" 9.462,25
Totaal	ƒ 15.530,44		15.530,44

Te Doetinchem, 1 juli 1976

De penningmeester:

w. g. C. J. Kneppelhout.

2e OPGAVE VAN AANVULLINGEN EN WIJZIGINGEN OP DE LEDENLIJST 1976

1. NIEUWE LEDEN:

- Pompe, J. C. G.
  Technisch Adviseur Bouw-Chemie
  Heuvelstraat 64 (Postbus 483) Tilburg
  Belangstelling: Napoleontica, Wapens (slag- en steekwapens)

- Hofsteenge, C.
  Antiquair
  Zuiderdiep 142, Groningen
  Belangstelling: Uniformkunde, K. N. I. L., Napoleontica, Wapens, geschut en munitie, Militaire emblemen.

- Lecocq, S
  Haagbeukstraat 18, Schagen (N. H.)
  Belangstelling: Eerste Wereldoorlog. Is eigenaar van het museum 1914-1918 (van de slag aan de Somme) te Schagen.

- Patist, C. R.
  Kolonel der Infanterie b. d.
  Bikkelkampplein 9, Grave
  Belangstelling: Koninklijke Luchtmacht en de K. N. I. L.

- Brand, L. G.
  Godfried van Bouillonstraat 49, zwart, Haarlem
  Belangstelling: Militaire emblemen en Uniformen

- Velds, S. W.
  Referendaris Min. van Onderwijs en Wetenschappen
  Melis Stokelaan 811, 's-Gravenhage.
  Belangstelling: Uniformkunde, miniatuurfiguren, Napoleontica en K. N.I. L.

- Cats, R. W. E.
  Referendaris Min. van Onderwijs en Wetenschappen
  Galileïstraat 42, 's- Gravenhage
  Belangstelling: Handvuur- en schouderwapens, munitie, Korps Mariniers, Tradities en ceremonieel.

- Stichting Historische Verzameling A. A. T.
  d. t. v. C - 104 Tgp
  Wolweg 76, Kamp Stroe, post Garderen

- Sytzama, M. P. D., Baron van
  Ellerweg 4, Dronten (nadere gegevens volgen)

- Spierenburg, E. C.
  Verkoopleider
  Grutto 29, Ursem (N. H.)
  Belangstelling: Medailles en onderscheidingen van de Ver. Staten van Amerika, Engeland en Nazi-Duitsland.

2. WIJZIGINGEN EN AANVULLINGEN:

- Eckhardt, J.
  Rijksambtenaar Min. van BIZA
  Vrederustlaan 254, 's-Gravenhage - 2034
  Belangstelling: Krijgsgeschiedenis, Korpsgeschiedenissen KL, Ridderorden en onderscheidingen, Militaire emblemen, Tweede wereldoorlog, Militaire motorvoertuigen, tanks e. d.

3. AFVOERINGEN

- Bakker, E. J.
- Borremans, V. D.
- Haverman, mr. L. F.
- Kraayeveld, J.
- Spek, J. D.

Allen afgevoerd bij besluit van het algemeen bestuur, wegens te grote contributie-schuld, dan wel vertrek met onbekende bestemming.

VIJFDE LUSTRUM VLN (Veteranen Legioen Nederland)

Op vrijdag 17 september 1976 zal het Veteranen Legioen Nederland haar 25-jarig bestaan vieren met een internationale congresbijeenkomst in de Stadsschouwburg te Eindhoven, aanvang 14.00 uur.
Voor deze jubileumviering is onder voorzitterschap van Z.K.H. de Prins der Nederlanden een Comité van Aanbeveling geformeerd.
Tijdens het congres, dat gehouden zal worden onder het motto: 'VREDE EN VRIJHEID' zullen onder meer het woord voeren:

Mr. Dr. J.M.A.H. Luns, secretaris-generaal NAVO en
Mr. Dr. G.B.J. Hilterman, politiek commentator.

Aansluitend op dit congres zal een plechtige herdenking bij het monument voor de gevallenen plaatsvinden.
Naast deze hoogtepunten van de jubileumviering zullen op 17 en 18 september een groot aantal feestelijke evenementen worden georganiseerd, aanvangende met een door het hoofdbestuur VLN te houden ontvangst op vrijdagmorgen 17 september om 10.30 uur in het Motel E 3 te Eindhoven.
Nadere informaties en inlichtingen voor deelname worden verstrekt door: algemeen secretariaat VLN - Zevenhuizerlaan 91 - Heiloo 1712 (telefoon 072-31825).

300 JAAR KORPS ARTILLERIE

In 1977 bestaat het Korps Artillerie 300 jaar.
Dat is niet alleen maar vermeldenswaard. Het noopt tot actie.
Een commissie, die al geruime tijd een passende herdenking aan het voorbereiden is, heeft de plannen in grote lijnen gereed:

11 januari 1977

In het Artillerieschietkamp; officiële aanvang van de herdenking met een vlaggenparade, gevolgd door een kranslegging bij het artilleriemonument en een receptie voor genodigde autoriteiten.
Bij de artillerie-eenheden; vlaggenparade, gevolgd door een feestelijk programma en aanvang van de 'Sportcompetitie 300 jaar korps artillerie'. Een en ander met medewerking van de Dienst Welzijnszorg.

Laat in het voorjaar 1977

In de Ikol Tonnetkazerne; reünie van artilleristen, officieren en onderofficieren van elke aard, leeftijd, rang en binding met het wapen. Een uniek gebeuren dat u niet mag missen!

28 mei 1977, behoudens godkeuring

In het Artillerieschietkamp; open dag.

Vrijwillige bijdragen

Het zal u duidelijk zijn dat dit alles hoge kosten met zich meebrengt.
Daarom nodigen wij u uit een vrijwillige bijdrage te storten op rekeningnummer 45. 80. 76. 023 van de Amro-Bank te Zeist, t. n. v. '300 Jaar Korps Artillerie'.
Het postgironummer van deze bank is 2926.

Belangstellenden voor de reünie

De raming van het aantal belangstellenden voor de monster-reünie bezorgt de voorbereidingscommissie hoofdbrekens.
Daarom gaarne reeds thans een melding per briefkaart of u in principe bereid bent een dergelijke reünie bij te wonen, aan:

COMMISSIE 300 JAAR KORPS ARTILLERIE,
Staf 1 Legerkorpsartillerie,
Kamp Stroe, Wolweg 76,
GARDEREN 2954

MILITARIADE

Zijnde wetenswaardigheden op velerlei gebied, voor u bijeen gebracht door het secretariaat.

1.
Het 'National Army Museum' in Londen heeft bekend gemaakt, dat aldaar de ridderorden, onderscheidingen en medailles van wijlen de Hertog van Windsor tentoongesteld worden.
In de aankondiging staat letterlijk: 'Before his third birthday the future king-emperor received Queen Victoria's Diamond Jubilee Medal 1897 in gold, an augury of the subsequent award of the three great orders, the Garter, the Thistle and the now extinct St. Patrick. With them are shown six other British orders, the Royal Victorian Chain and twenty-four foreign orders presented by heads of state and governments in four continents . . . . they are shown alongside some of the uniforms the Duke wore, and the medals he earned as a regimental officer in France and the Middle East, in the first World War'.
Verdere inlichtingen en foto's kunnen verkregen worden - tegen betaling v. w. b. de foto's- via Elizabeth Talbot Rice, National Army Museum, Royal Hospital Road, London SW 3 4 HT, England.

2.
In de nieuwe serie boeken 'Militair Memoriaal' verscheen inmiddels het tweede album over de 'Uniformen uit de Tweede Wereldoorlog', behandelend de uniformen van Marine en Luchtmacht van alle bij die oorlog betrokken naties. Samen met het album over de uniformen van de landstrijdkrachten is nu in twee delen een royaal overzicht geboden van de militaire kleding en uitrusting van de geallieerden en van de troepen van de asmogendheden. Ook dit nieuwe deel bevat weer veel historisch en uniformkundig materiaal in circa 250 afbeeldingen in kleuren.

Wij verwachten, dat ook dit album een goed onthaal zal vinden bij onze leden, omdat practisch alle interessegebieden erin aan hun trekken komen.
U weet toch, dat u als lid van onze vereniging aanzienlijke korting kunt krijgen op de aanschaffingsprijs van de serie Militair Memoriaal door intekening op de gehele serie via onze penningmeester! Hoe meer leden dit doen, des te meer de korting wordt.
Bovendien vermijdt u het risico, dat een der albums plotseling uitverkocht blijkt te zijn, waardoor u uw serie niet meer compleet krijgt. Intekening middels een briefkaartje aan C.J. Kneppelhout, Edo Bergsmastraat 9, Doetinchem.

3.
In het Belgisch tijdschrift voor militaire geschiedenis, maart 1976, staat een artikel onder de titel '12 Mai 1940: Un détchemant de la 269e Division d'Infanterie allemande arrive a la Citadelle de Liège'.
In dit artikel interessante gegevens over de doorschrijding van Zuid-Limburg, de schermutselingen aldaar en de gevolgen voor de Nederlandse troepen. Het geheel wordt objectief beschouwd vanuit Belgisch, Nederlands en Duits standpunt.

4.
Vlak voor zijn overlijden voltooide wijlen ons medelid generaal-majoor b. d. mr. W. van den Hoek een tweede boek over de geschiedenis van het wapen der Koninklijke marechaussee, onder de titel: 'De Koninklijke marechaussee in de Nederlandse samenleving'.
Dit fraaie, rijk geillustreerde boekwerk bestaat uit twee delen.
Het eerste deel behandelt de historie van het Wapen, het tweede deel licht die historie toe aan de hand van talrijke brieven, documenten, tijdschriftartikelen enz.
Het ruim driehonderd bladzijden tellende boek is te bestellen bij de administrateur van 'Ons Wapen', Raamweg 4 te Den Haag. De prijs bedraagt naar gelang de uitvoering en de te betalen porto-kosten ± f 20,--.

5.
Uit het jaarverslag van de Stichting Artillerie-verzameling te Oldebroek geven wij u de volgende informatie, ontleend aan Sinte Barbara, orgaan van de V.O.A.:

Het bestuur werd in 1975 gevormd door lkol W.P. Verspoor, voorzitter: maj. H.P. Beets, secretaris; maj. b.d. J.Y. Vels, penningmeester; maj. A. de Jonge, beheerder; lkol H.W.D. Japing, lid en resmaj. b.d. Jhr. Mr. L. Op ten Noort, lid.
Dit bestuur kwam twee keer bij elkaar; tijdens een zgn. jaarvergadering in het ASK en tijdens een zgn. werkvergadering te Naarden aan welke bijeenkomst een bezoek aan het Vestingmuseum was gekoppeld.
Behalve met de Stichting Vrienden van de Vesting Naarden waren gedurende het verslagjaar contacten met de gemeente Elburg (steun aan de 'Braderie') en het Airbornemuseum.
De niet-Nederlandse kanonnen aan het begin van het pad naar de expositieruimte zijn vervangen door 25-ponders-smalle wielbasis. Het 155 mm kanon staat goed gepreserveerd te wachten om een uiteindelijke standplaats. De beheerder kan een zeer oude waterpomp, onderdeel van een drenkplaats, bemachtigen; tijdens de 'berging' hiervan werd een smidse ontdekt en verworven.

De mobilisabelgestelde 14 Afdva schonk haar 'attributen'. Van veel artilleristen werden schenkingen ontvangen, maar ook van andere militairen en van burgers.
De bibliotheek groeit gestadig en wordt gecatalogiseerd.
In het verslagjaar bezochten ongeveer 1100 personen de expositie. Onder hen bevonden zich talrijke reünisten en leerlingen van het AOC. Bezoek gaat altijd via afspraak daar geen doorlopende surveillance kan worden opgebracht. Het bestuur tracht inkomsten te verwerven via collecten en verkoop van 'souveniers' daar geen subsidie wordt ontvangen. Tot souveniers behoren boekensteunen en presse-papiers met verschoten granaatjes van het kaliber 40L70 alsmede grammofoonplaten met het artillerielied.
Bijzondere aankopen worden via inzamelingsacties gefinancierd.
In artilleristische kring kan men geregeld over de verzameling lezen in het orgaan van de VOA: 'Sinte Barbara'.
Het jaarverslag van de secretaris eindigt met een dankwoord aan het adres van 'mee-werkers en -denkers' en noemt C-ASK. de Ikac en de commandant van het Oldebroekse gedeelte van het AOC.

6.
Wij ontvingen het jaarboek 1975 van de Stichting Menno van Coehoorn.
In dit jaarboek, dat er ditmaal wel zeer verzorgd uitziet, vindt men naast een uitvoerig van foto's voorzien jaarverslag interessante artikelen over o. m. :
- Vesting in de Domtoren te Utrecht,
- Turkse vestingbouwkunst in de Balkanlanden,
- De kanonnen van Wervik,
- Forten in Sri Lanka (Ceylon),
- Vestingen, forten en de levende natuur,
- Fort Merensky in Transvaal.

7.
Zeer toevallig kwamen wij in het bezit van het Britse tijdschrift 'Battle', 'n maandblad in hoofdzaak gewijd aan wargaming. Daarnaast besteedt het blad echter zeer veel aandacht aan uniformkunde, militaire motorvoertuigen, veldslagen en slagvelden.
Het blad is een uitgave van Model and Allied Publications Ltd. en kost £ 6. 00 per jaar.
Het adres luidt: P.O. Box 35, Bridge Street, HemelHempstead, Herts HP1 1EE, England.

8.
U vergeet toch niet, dat op 23-24-25 juli de nationale vlootdagen worden gehouden in Den Helder onder het motto: 'U bekijkt het maar!'

BOEKAANKONDIGINGEN, CURSUSSEN, enz.

'Zwevend naar de dood' (Arnhem 1944)

In september 1976 zal bij Drukkerij Ter Hoeven B.V. te Velp het boek verschijnen 'Zwevend naar de Dood'. Auteurs zijn Th. Peelen en A.L.J. van Vliet.
Peelen heeft het gebeurde, als Oosterbeekse jongen, zelf van zeer nabij meegemaakt. Hierdoor gefascineerd legde hij destijds zijn ervaringen ogenblikkelijk in een aantal korte verhalen vast.
Na de oorlog, organiseerde hij, nog immer enthousiast, vele Airborne-avonden en tentoonstellingen, zowel in Nederland als in Engeland.
Zijn oorspronkelijke werk werd hierdoor steeds aangevuld met documenten, foto's en dergelijke, tot hij zich voor het typisch militair-historisch speurwerk kon verzekeren van de medewerking van de majoor A.L.J. van Vliet.
Deze laatste is als auteur verbonden aan de Sectie Krijgsgeschiedenis van de K.L.
Het resultaat van hun gezamenlijke arbeid staat op het punt te verschijnen.
Het enige doel is, met de opbrengst van dit boek nabestaanden van geallieerde gesneuvelden in staat te stellen de graven van hun dierbaren in Nederland te kunnen bezoeken.
Dertig jaar na onze bevrijding leven er nog velen in Groot-Brittanië en elders, wier enige wens dit is.
Het boek bevat persoonlijke ervaringen van Britten, Polen en Nederlanders; het levensverhaal van o.a. John D. Baskeyfield, aan wie posthuum het Vicotria Cross werd toegekend; een uitvoerig verslag van de deelname van Nederlandse militairen, nauwelijks of niet bekend; het verhaal van de Ned. Hervormde Gemeente van Oosterbeek; de schuilplaats, waar en hoe de Schotse divisiearts Dr. Gr. Warrack zich schuilhield; het dagboek van een moeder uit Arnhem en nog vele andere, tot nu toe onbekende wetenswaardigheden.
Ruim 200 pagina's tekst en 50 bladzijden unieke foto's (in kleur en zwart-wit) worden aangevuld met o.a. bijlagen, met namen van gedecoreerden; gegevens over de 'Horsa-glider'; de organisatie van de 1e Britse Airborne Divisie en de 1e Poolse Parachute Brigade Groep.
Een naamregister completeert dit werk. Dank zij de firma ter Hoeven en de belangeloze medewerking van vele anderen kon de prijs van dit boek uiterst laag worden gehouden.
Tekst en foto's maar vooral de doelstelling, zijn de lage intekenprijs van ƒ 19,-- meer dan waard. Inclusief verzendkosten wordt de prijs ƒ 21,75.
Men kan het boek nu reeds bestellen door ƒ 21,75 te gireren naar de Rabobank te Rheden, gironummer 936107, onder vermelding van het aantal boeken en de mededeling 'rekening nr. 3552.05823, 'Zwevend naar de dood'.

'J.B. van Heutz, Leven en Legende'.

In maart j.l. is door uitgeverij Unieboek weer een militair-historisch werkje op de markt gebracht: 'J.B. van Heutz, Leven en Legende'.
Auteur van dit 157 pagina's tellende boek is J.C. Witte. In een elftal hoofdstukken schetst hij de gehele levensloop van de vermaarde gouverneur-genraal van het toenmalige Nederlands Indië. Zelfs een beschrijving van de 'Van Heutz-mythe' ontbreekt niet. Beslist aan te bevelen voor ƒ 19,90. ISBN 90 228 3532 4.

Cursus 'Levende Stenen'

Wij vestigen de aandacht van onze leden op de mogelijkheid zich in te schrijven op de cursus 'Levende Stenen'.
Er zijn tegenwoordig heel wat mensen die belangstelling hebben voor onze bouwkunst.
Voor allen geldt, dat die belangstelling gepaard zal gaan met de behoefte meer over het onderwerp aan de weet te komen.
Voor het leren zien van bestaande vormen van bouwkunst is evenwel nauwelijks enig materiaal beschikbaar. Wat er aan boeken of tijdschriften verschijnt op architectuurhistorisch gebied gaat er veelal van uit dat de lezer op dat terrein al voldoende ingevoerd is.
Sinds kort bestaat er nu een schriftelijke cursus die in deze leemte voorziet.
Deze unieke cursus -'Levende Stenen' - is in het afgelopen Monumentenjaar van de grond gekomen, mede dank zij financiële steun van de minister van CRM.
Het gaat om een ideëel doel: vergroting van kennis en belangstelling voor onze gehele Nederlandse bouwkunst, uit vroeger dagen tot nu toe.
Dat er grote belangstelling voor deze cursus bestaat, bleek wel uit het feit dat zich - nog geen jaar nadat de cursus was gestart - ruim 1500 cursisten hadden ingeschreven.
Wij zouden het echter betreuren wanneer er zich onder onze leden mensen bevinden die deze cursus nog niet kennen. Hierdoor kunnen zij niet profiteren van de mogelijkheid om voor een prijs van *f* 130,-- op de cursus in te schrijven; een cursus met meer dan 1000 pagina's tekst, geïllustreerd met honderden foto's en tekeningen, de mogelijkheid huiswerk ter correctie in te zenden en deel te nemen aan een aantal excursies
Belangstellenden voor de cursus kunnen een studiegids aanvragen waarin alle voorwaarden en - indien men daarom vraagt - ook een gratis proefles.
Het adres is: Stichting Nederlandse Bouwkunst, Postbus 736, Leiden, telefoon 071-893234.

INGEZONDEN STUKKEN

Van ons lid, de kolonel b. d. A. J. Weekenstroo, kreeg de redactie het volgende ingezonden artikel.

ARMAMENTARIA en MARS ET HISTORIA

Geacht Bestuur,
Na het lezen van no. 6 (maart 1976) van ons tijdschrift 'Mars et Historia' en wel speciaal van de mededeling op blz. 6, onder het hoofd 'Armamentaria', moet mij iets van het hart.
Als vriend van het Legermuseum te Leiden onderschrijf ik uw waardering voor de tiende aflevering van het jaarboek Armamentaria, dat ik ieder jaar weer met vreugde en voldoening lees. De afwerking van dit jaarverslag is subliem en de artikelen staan op hoog niveau.
In tegenstelling tot hetgeen uw correspondent schrijft, krijg ik als trouwe lezer van Mars echter géén minderwaardigheidscomplex als ik beide uitgaven vergelijk.
Armamentaria wordt uitgegeven met steun van de Stichting Vrienden van het Legermuseum en verschijnt slechts 1 x per jaar. Ongetwijfeld zal die Stichting sparen om aan het einde van het jaar zulk een voortreffelijke uitgave aan zijn donateurs te kunnen toezenden, (waarvoor alle hulde !).

AANMELDINGSFORMULIER

tot deelname aan de excursie op zaterdag 21 augustus 1976 naar BUREN.

Ondergetekende:

Naam: .....

Adres: .....

zal deelnemen aan de excursie van de Nederlandse Vereniging ter Beoefening van de Militaire Historie op 21 augustus 1976 naar Buren.

Hij/zij brengt als introducé(es) mee: ..... personen.

Hij/zij zal de kosten à f 15,-- per persoon (ook voor introducés) voorafgireren aan de penningmeester der vereniging op gironummer 2940790 van de Nederlandse Vereniging Militaire Historie te Doetinchem onder vermelding van 'Excursie Buren, voor ..... personen'.

Hij/zij komt wel/niet met eigen vervoer naar Buren.

Te ..... op ..... 1976.

(handtekening)

.....

Gaarne vóór 7 augustus 1976 ingevuld te verzenden aan

penningmeester C. J. Kneppelhout,
Edo Bergmastraat 9 - Doetinchem.

AANMELDINGSFORMULIER JAARVERGADERING 1976

Ondergetekende ..... (naam)

wonende: ..... (adres)

zal deelnemen aan de jaarvergadering van de Nederlandse Vereniging ter Beoefening van de Militaire Historie op 9 oktober 1976 te Utrecht.

Hij/zij brengt als introducé(es) mee: ..... personen

Hij/zij neemt (met ..... introducé(es) deel aan de lunch.

Hij/zij wenst deel te nemen aan de ruilbeurs en/of aan de expositie met de volgende voorwerpen: (korte beschrijving!) .....

.....

.....

Hij/zij wenst in de rondvraag de volgende vragen behandeld te zien:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Te: ..... op: 1976

Handtekening: .....

Gaarne volledig vóór 1 oktober 1976 volledig ingevuld zenden aan de penningmeester: C. J. Kneppelhout, Edo Bergsmastraat 9 te Doetinchem, onder gelijktijdig storten van de verschuldigde kosten ad f 5,-- per persoon voor hen die aan een lunch deelnemen, onder vermelding: ..... personen lunch jaarvergadering.

Voor giro- of banknummer zie omslag van het orgaan.

Ik meen echter, dat het bestuur van onze Vereniging, dat 6 x per jaar kans ziet een even voortreffelijk maar minder mooi uitgevoerd tijdschrift uit te geven, evenveel hulde toekomt. Met mij zullen vele leden van onze vereniging het eens zijn, dat de artikelen in ons blad eveneens geschreven zijn door uitermate deskundige schrijvers en derhalve op hoog niveau staan. Ik zou hooguit een minderwaardigheidscomplex kunnen krijgen door de slechte kwaliteit van de afgedrukte foto's in ons orgaan, als ik niet wist, dat een en ander te wijten is aan te geringe financiele middelen.
Ik hoop, dat het z. g. 'dikke nummer dat u van plan bent uit te geven ter gelegenheid van ons tweede lustrum, qua uitvoering de toets der kritiek zal weten te doorstaan.
Een en ander zal echter afhankelijk zijn van de financiele positie van onze vereniging.
Aangezien ik van mening ben, dat dit nummer van hoge kwaliteit dient te zijn, zal ik eerstdaags voor dit speciale doel ƒ 10,-- op uw giro storten.
Als alle leden van onze vereniging dit voorbeeld willen volgen, (meer of minder mag ook), is succes verzekerd en bevrijden wij onze gewaardeerde correspondent van zijn minderwaardigheidscomplex.

(Noot van de redactie: Het jubileumnummer van 'Mars et Historia' zal - kan het anders- op hoog peil staan.
De lezers kunnen de uitgave vergemakkelijken door het storten van vrijwillige bijdragen op de girorekening van de penningmeester: zie omslag).

TOELICHTING OP EXPOSITIE "INVASIE NORMANDIE" OP JAARVERGADERING

Noot van de redactie:
Onderstaand artikel, geschreven door de heer J. H. M. Berlemon, correspondent van de afdeling 'Tweede Wereldoorlog', gaat over de invasie in Normandië, die als expositie te zien is op de jubileum-jaarvergadering op 9 oktober a. s. in de Kromhoutkazerne te Utrecht.
Ons lid,de heer M. Talens uit Apeldoorn, verzorgt deze expositie.

'Soldaten, zeelieden en vliegers van het Geallieerde Expeditieleger.

Gij staat op het punt u in te schepen voor den grooten kruistocht, waarop wij ons velen maanden hebben voorbereid. De oogen der wereld zijn op U gericht. De hoop en de gebeden van alle vrijheidlievende volken begeleiden U. Tezamen met onze dappere Geallieerden en wapenbroeders op andere fronten, zult Gij de Duitschen oorlogsmachine vernietigen, de nazityrannie over de verdrukte volken van Europa verdrijven en de veiligheid in de vrije wereld herstellen. Uw taak zal niet licht zijn. Uw vijand is welgeoefend, goed uitgerust en in de strijd gehard. Hij zal zich vertwijfeld teweerstellen. Maar dit is het jaar 1944!
Er is veel gebeurd sedert de triomfen van de nazies in de jaren 1940 en 1941.
De Vereenigde Volken hebben de Duitschers groote nederlagen toegebracht in open strijd, van man tot man. Ons luchtoffensief heeft de vijandelijke kracht in de lucht en zijn vermogen tot oorlogvoering te land ernstig benadeeld. Onze thuisfronten hebben ons een overweldigende meerderheid in wapens en munitie verschaft en ons groote reserves aan geoefende soldaten ter beschikking gesteld. Het getij is gekeerd! De vrije mannen van de wereld marcheeren gezamenlijk op ter overwinning!

Ik ben vol vertrouwen in Uw moed, toewijding en militaire bekwaamheid.
Good luck! En laat ons allen den zegen van den Allerhoogste afsmeken voor deze nobele en groote onderneming.

Dwight D. Eisenhower'.

Deze dagorder van generaal Dwight D. Eisenhower werd kort voor de invasie in Normandië aan het expeditieleger uitgegeven. Het is de oorspronkelijke vertaling die werd opgenomen in het door de geallieerde luchtmacht boven Nederland uitgestrooide nieuwsbulletin 'De vliegende Hollander'.

Al in oktober 1941 was het plan geboren, om met een grootscheepse landing in Frankrijk de Duitsers naar een nederlaag te voeren.
'Combined Operations', eerst onder leiding van admiraal Lord Keyes, ging op bevel van premier Churchill over op admiraal Lord Louis Mountbatten.
Onder diens leiding werd begonnen met de plannen voor D-day. De commando raids die de Duitsers handen vol werk gaven, beoogden o.m. de nodige ervaring met landingen op te doen.
'Round-up' zoals het D-day plan eerst genoemd werd kreeg in mei 1943 de code-naam 'Overlord'. De voorbereidingen waren enorm, evenals de ontmoedigingen en successen die het geheel begeleidden.
Bij het vertrek van Lord Mountbatten naar Z.O. Azië in de herfst van 1943 was het bij de commando overname in 1941 slechts 26 man tellende hoofdkwartier uitgegroeid tot een geoefende strijdmacht van 50.000 militairen.
Het was een gigantisch plan. Maar toen generaal Eisenhower, die inmiddels de verantwoordelijkheid had overgenomen het bevel 'Go' uitsprak kon hij volledig vertrouwen op de mensen die vanaf het begin aan dit plan hadden meegewerkt.

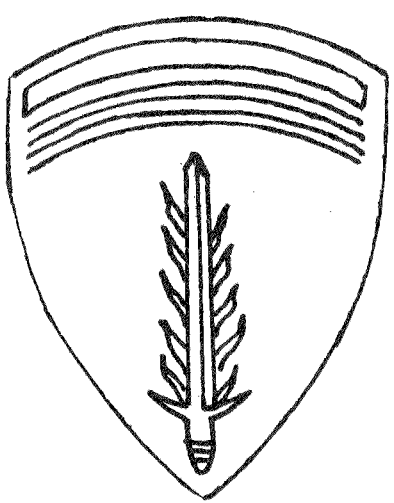

Nog nooit was er in de geschiedenis een dergelijke armada van schepen en vliegtuigen volgepakt met mannen en materieel aanschouwd. Mannen waarvan generaal Eisenhower zei dat hij het moeilijk vond om ze recht in de ogen te kijken terwijl hij wist dat zij er morgen misschien niet meer zouden zijn.
In de vroege morgen van 6 juni 1944 kwamen de mannen van het Eerste Amerikaanse Leger en het Britse Tweede Leger, verdeeld over vier legerkorpsen, vijf divisies en drie pantserbrigades in aktie en landden op den Normandische stranden die men genoemd had 'Utah', 'Omaha', 'Gold, 'Juno' en 'Sword'. Eerst kwamen de lucht- en scheepsbombardementen die de bezetting van de Atlantic-wall murw moesten maken, daarna volgden de Commando's en de Special Engineers, de Amerikaanse 82ste en 101ste Airborne Division; noordelijker was de Britse 6de Airborne Division geland.
Lang en bloedig moest gestreden worden voordat de eerste successen gemeld konden worden.

Te lang duurde het voor ons in Nederland waar men gebukt ging onder de barbaarse bezetting. Maar er was hoop, hoop die al in 1941 geboren was.

DE MALEISE KRIS

door J. F. J. Bonewit.

Inleiding

Bij een bezoek aan een antiekhandel of rommelmarkt kan men bijna altijd geconfronteerd worden met voorwerpen die terug doen denken aan het 'oude Indië'.
Dat dit land blijkbaar toch niet altijd even rustig was, kan misschien blijken uit het feit dat het merendeel van deze voorwerpen uit allerhande wapentuig bestaan.
Over een specifiek Indisch wapen, de kris, gaat nu het hieronderstaande artikeltje.

Algemeen

De Indonesische wapensmeedkunst, een produkt van autochtone en vreemde invloeden (o. a. India), vindt haar hoogtepunt in de vervaardiging van de kris zoals deze gemaakt wordt op Celebes, Bali, Java, Borneo, Nias en Sumatra.
De kris komt op deze eilanden in talloze variaties voor wat betreft afmetingen, kling en greep. Dit laatste maakt het dan ook zo goed als onmogelijk om het begrip kris te definieëren.
De kris behoorde tot de dagelijkse voorwerpen en had een sociale en mytische betekenis.

De kling

De wapensmid (empu) zag in het smeden van een kris meer een half religieuze/mytische handeling dan een normale arbeidsgang. Het maken van een kris werd dan ook voorafgegaan door ceremonieële handelingen, wassingen, magie en geheimzinnigheid.
Teneinde uiteindelijk de kling te smeden nam de smid een drietal repen ijzer, hiertussen voegde hij twee repen meteorijzer. Deze repen metaal werden na roodgloeiend gemaakt te zijn tot een staaf gesmeed. Vervolgens werd de pas gevormde staaf in twee helften gespleten en vervolgens weer aan elkaar gesmeed. Dit proces van splijten en aan elkaar smeden werd een groot aantal malen herhaald (soms tot zelfs 50 maal toe). Deze bewerking had tot gevolg dat het blad eruit zag alsof het opgebouwd was uit lange naalden.
Hierna werd het blad ingewreven met een mengsel van citroensap en arsenikum; hierdoor ontstond er een nuancering in de kleur van de samenstellende metalen, het gewone metaal werd een tint donkerder en het meteorijzer daarintegen lichtte enigszins op. Dit verschijnsel wordt 'pamor' genoemd.
De verklaring voor deze schakering in kleuren ligt in het feit dat het zgn. meteorijzer (op Java inderdaad van een meteor) een relatief hoog percentage nikkel bevat.
De voorraad meteorijzer was echter beperkt, vandaar dat men aan het eind van de vorige eeuw er toe overging grote hoeveelheden nikkelijzer uit andere gebieden (o. a. Europa) te importeren. De vijf basis-soorten pamor zijn:

1. sekar pala (als nootmuskaatbloemen)
2. sekar timun (als komkommerbloesem)
3. was watuk (als gezaaide rijstkorrels)
4. sekar ngadeg (als een staande bloem)
5. balrak ngirid (als gebonden palmbladeren).

Mengvormen zijn er natuurlijk bij de vleet. In het Legermuseum te Leiden kan men voor voorbeelden van pamor terecht.

De nauwe band tussen mythe en wapensmeedkunst komt o. a. tot uiting in de gegolfde kling van sommige krissen. Deze golving symboliseert de met magische krachten uitgeruste slang 'naga'. Is de kling recht of vertoont deze relatief weinige golven dan bevindt de slang zich in rust, in een toestand van meditatie. Bij een sterk gegolfde kling is de slang echter in beweging en stelt zij dynamiek voor.
De bladen kunnen versierd zijn met ornamenten, kerven, tanding, gleuven en doorbrekingen maar er zijn nog vele andere decoratievormen mogelijk voor een krisblad.

De greep

Het blad wordt met het heft verbonden door de gloeiend gemaakte angel (dat is het pinvormige uiteinde aan de basis van een kling) in een gat in het heft te wringen.
Meestal werd dit gat nog tevoren met een inheemse lijmsoort gevuld om een extra stevige bevestiging te krijgen.
In de jaren dertig werden heften ook wel eens met behulp van gesmolten grammofoonplaat op het blad geplaatst. Ook werd de angel wel met een stukje doek omwonden om daarna in het gat van het heft gewrongen te worden. Er schijnt zelfs met vochtige uitzettende rijstkorrels gewerkt te zijn. Over het algemeen mag men bij een echte goede kris geen inferieure bevestigingswijze van het heft zien.
De grote vorstenrijkdom die men bij de krisheften tegenkomt zijn waarschijnlijk gebaseerd op de voorouder cultuur. De meestal antromorfe figuren op de heften zijn wellicht combinaties van voorouderbeelden en beschermende demonen. Toch moet opgemerkt worden dat vooral bij de Javaanse kris deze demon uitbeeldingen op de greep vaak een tamelijk rudimentair karakter heeft. In hoeverre de Islam met haar verbod, gelijkende beelden van de levende natuur te maken hier invloed op heeft gehad, zou een aardige studie zijn.
Over de angel en ingeklemd tussen blad en heft, zit bij veel krissen vaak een konische metalen (soms zilver, soms messing) ring.
Deze ring (pendongkok) lijkt alleen een decoratieve functie te hebben.

De schede

Een schede van een kris is in principe van hout. Uitzondering zijn echter hier ook mogelijk. De meeste scheden bestaan uit meerdere samenstellende delen. Deze delen worden met lijm en penverbindingen tot één geheel gemaakt. Bij een groot aantal scheden zit het scheepsrompvormige bovenstuk (sampir) los. Bij het trekken van de kris bestaat de kans dan ook dat de eventuele tanding aan de basis van het blad de sampir meetrekt.
Er zijn mensen die zeggen dat dit met opzet zo geconstrueerd is teneinde de sampir de rol van handbeschermer te kunnen laten vervullen.
Vaak is de schede ingeklemd in een koperen of zilveren huis (buntut pendok).
Het zilver is dan meestal fraai gedreven. De huls heeft een tweeledig doel namelijk:
a) het versterken van de schede en b) de decoratieve waarde van de kris op te voeren.
Veel krissen met een buntut pendok schede zijn echter gemaakt voor de souvenirverkoop.
Het is in deze wellicht van belang te onthouden dat voor de Maleier het blad het belangrijkste deel van de kris was. Een kris met een fraaiere schede dan het blad is dus niet helemaal in de haak.

Krisringen en vergift

Als er met een kris gestoken wordt (en dat geldt speciaal voor krissen met een kort heft) dan bestaat de kans dat bij een plotselinge afremming van de voorwaartse beweging b.v. bij het stuiten op een bot, de wijsvinger van de man die de kris hanteert naar voren schiet en in (tamelijk) onzacht contact met de basis van het blad komt.
Dit komt door gebrek aan een stootbeugel. Een en ander kan makkelijk leiden tot lichte verwonding van de wijsvinger; om dit nu te voorkomen werden er wel speciaal voor dit doel gemaakte ringen gedragen. Overigens is bijna elke ring voor dit doel geschikt.
Over het algemeen zijn echte krisringen aan één kant wat dikker.
Regelmatig zijn er verhalen te horen over krissen die met zware vergiften bewerkt zijn.
Meestal wordt dan gedoeld op het gebruik van arsenikum bij de fabricage van de kris.
Men moet gewoon voor ogen houden dat de toenmalige inlandse bevolking alleen de beschikking had over vergiften van plantaardige- en dierlijke oorsprong.
Deze produkten zijn maar zeer beperkt houdbaar. Wenst iemand toch de beschikking te hebben over een kris met giftig blad dan zal hij de giflaag zeer regelmatig opnieuw moeten aanbrengen.
Hierbij komt dan ook nog het gevaar dat eigenaar en huisgenoten lopen.
Een kras of een schram zitten immers in een klein hoekje
Het gebruik van vergift is bovendien bij een kris nergens voor nodig.
De afmetingen van de gemiddelde kris garanderen bij conventioneel gebruik een wond die ernstig genoeg is om een tegenstander met een grote mate van waarschijnlijkheid uit te schakelen. Vergift treft men vaak aan bij wapens die niet tot eerdergenoemde prestatie in staat zijn b.v. projectielen uit de blaaspijp (sumpitan) die op Borneo in gebruik is geweest.

De kris in het dagelijkse leven

De kris wordt door de Javaan overwegend rechts achter in de gordel gedragen.
Steekt daarnaast nog een tweede kris dan gaat het meestal om een erfstuk waarin de krachten en vaardigheden van de vroegere bezitter kunnen huizen. Een heilig erfstuk hoeft echter niet altijd een kris te zijn, het kan ook een lans, speer of ander wapen zijn. De kris is echter favoriet, soms worden zelfs spijs- en rookoffers aan deze voorwerpen gebracht.
Op de dag van zijn huwelijk ontvangt een man nog een kris van zijn vader, deze laatste kris wordt op de linkerzijde gedragen.

Bijgeloof

Sommige krissen werden tijdens het smeden afgekoeld in het lichaam van een slaaf.
Het doel van deze merkwaardige gang van zaken is het overbrengen van de geest van het (ongelukkige) 'koelmedium' naar de kris.
Nu kon het gebeuren dat de 'uitverkorene' slaaf in het geheel niet zo positief van instelling was als was aangenomen. Deze complicatie kon dan tot gevolg hebben dat de kris, onder dekking van de duisternis, er zelfstandig op uittrok om te doden.
Sommigen gingen nog verder in hun overtuiging van de macht van een kris.
Zij zeiden dat het richten van de punt van een kris op een bepaald persoon de onmiddellijke dood van de persoon zou veroorzaken.
Dit laatste dacht ook een inlandse autoriteit die moeilijkheden met het bestuur had. Toen een groep soldaten kwam, om de orde te herstellen, stelde hij zich met zijn volgelingen op voor de oprukkende militairen, trok plechtig zijn kris, richtte de punt op de soldaten en werd prompt daarop doodgeschoten.

Bronnen:
Indonesische Kunstnijverheid — Prof. T.J. Bezemer
Keris and other Malay weapons — G.B. Gardner
Waffen des Orients — Albrecht Beidatsch
Legermuseum te Leiden
Verslagen van 'ooggetuigen'.

BELEVENISSEN VAN EEN VERZAMELAAR

door L.J.A.M. van Winden.

Het identiteitsplaatje

Medio maart j.l. werden mij door een bevriende relatie enige oude militaire onderscheidingstekens en medailles ten geschenke gegeven ter opluistering van mijn wapenverzameling.
De gulle gever is een zoon van de oud-hoofdcommissaris van gemeentepolitie te Nijmegen, die daar deze functie vervulde juist voor de bezettingsjaren.
De orde-tekens waren op het Hoofdbureau van Politie aldaar ondergedoken geweest in die tijd. Toen deze zaken weer in de openbaarheid kwamen, na vele jaren, wist niemand meer te vertellen aan wie deze hadden toebehoord.
Bij deze voorwerpen bevond zich een klein ovaal plaatje, dat een militair identiteitsplaatje deed vermoeden. Het metalen plaatje, dat nog geen $3\frac{1}{2}$ cm lang was, had aan beide zijden een opschrift, dat door middel van een stempel was aangebracht.
De teksten luidden respectievelijk:

PLUQUIN, Jules 1916 / LILLE 3707

De opschriften, alsmede het plaatje intrigeerden mij dusdanig, dat zeer spoedig een aanvang werd gemaakt met de vaststelling van de herkomst hiervan, om zodoende de identiteit van de rechtmatige drager te achterhalen.
Begin april 1975 wendde ik mij schriftelijk tot de Burgemeester van de Stad LILLE, met het verzoek te laten nagaan of bij de afdeling bevolking dezer Stad, omstreeks 1916, een persoon was ingeschreven onder de naam: PLUQUIN, Jules.
Hierop werd mij bericht, dat te LILLE, Rue des Elites 1, inderdaad een zekere PLUQUIN, Jules gewoond had, doch dat deze persoon reeds in 1939 was verhuisd naar LOMME, welke plaats eveneens in Noord Frankrijk is gelegen.
Om mogelijke pijnlijke situaties te vermijden, werd door mij bij de Burgemeester van de Stad LOMME geinformeerd, of hem uit het bevolkingsregister der stad bekend was, dat een zekere PLUQUIN, Jules daar nog woonachtig was.
Kort daarop werd mij schriftelijk bevestigd, dat PLUQUIN, Jules inderdaad nog woonachtig was te LOMME, Rue August Lamy, Bâtiment c 5. Voorts werd hierbij nog medegedeeld, dat de secretaris van de gemeente LOMME bij de Heer PLUQUIN op bezoek was geweest en hem reeds de inhoud van mijn brief had doorgegeven. Jules PLUQUIN, die thans in een rusthuis verbleef, wilde gaarne het verhaal van 'zijn' identiteitsplaatje vertellen.
Uit de correspondentie die hierover met hem werd gevoerd, bleek mij, dat het plaatje van hem geweest was. Hij vertelde, dat een dergelijk plaatje tijdens de 1e Wereldoorlog aan hem was verstrekt in 1916 bij zijn vertrek naar het front. Hij had zelf hiervan nog een duplicaat in zijn bezit, en was 20 jaar, toen hij deze identiteitsplaatjes ontving.

Bij de slag aan de Somme werd hij door de Duitsers krijgsgevangene gemaakt en naar een Duits concentratiekamp afgevoerd.
Hij slaagde daaruit te ontsnappen en via de Duits-Nederlandse grens belandde hij in Nijmegen.
Door tussenkomst van de Franse consul in Rotterdam, werd hij, na een kort verblijf aan het Hoofdbureau van Politie te Nijmegen, weer teruggezonden naar Frankrijk.
Het nummer 3707 op het plaatje was zijn stamnummer.
Heer PLUQUIN had geen belangstelling voor de teruggave van zijn plaatje.
Nu de rechtmatige eigenaar van het plaatje bekend was en hiervan afstand deed, eindigde dus voor mij het rechercheren naar de herkomst.
Na het bezoek op 21 juni 1975 aan het Herdenkingsmuseum van de Slag aan de Somme, zijnde het Museum te Schagen, heb ik het herdenkingsplaatje met de daarover gevoerde correspondentie afgestaan aan de heer Lecocq, eigenaar van vermeld museum, die een en ander in dank aanvaardde en dit thans in zijn expositie heeft opgenomen.

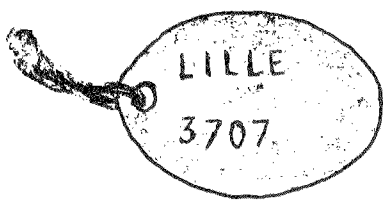

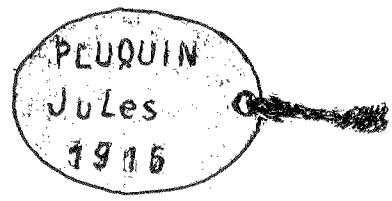

NOOT VAN DE REDACTIE

Heeft u ook wel eens iets bijzonders meegemaakt bij het opsoren van verzamelobjecten of hun historie? Zet uw verhaal eens op papier voor deze rubriek!

VICE-ADMIRAAL GRAAF VON SPEE Commandant van een eskader (II)

door W. E. van Popta.

Half october van de Columbus Kaje te Bremerhafen vertrokken als passagier met het s. s. 'Lützow' van de Norddeutscher Lloyd, was Von Spee 2 december 1912 te Shanghai aangekomen. Hier wachtte hem een officier en enige manschappen; per stoombarkas vertrokken zij naar Woesoeng, waar vice-admiraal Krosigk zijn opvolger verwelkomde aan boord van Zr. Ms. 'Gneisenau'. Twee dagen later had de wisseling van commandovlaggen plaats, op een oorlogsschip een gebeurtenis die met enig militair ceremonieel gepaard gaat.
Bij de Duitse marine, evenals bij onze koninklijke zeemacht, werd de vlag van de vice-admiraal gevoerd in de voortop - een voorschrift zolang een oorlogsschip nog twee masten had - de vlag van de schout-bij-nacht woei uit in de achtertop.
Bij wisseling van commando van vice-admiraal en schout-bij-nacht, werd het dundoek van eerstgenoemde vlootvoogd in de voormaat langzaam gestreken, tegelijkertijd werd de vlag van de nieuwe bevelhebber - de schout-bij-nacht- in de achtermast gehesen.

Aanwezigen:militairen, eventueel burgers, maakten front, gingen in de houding staan en groetten. Von Spee was eskadercommandant.
Na enkele dagen liet de nieuwe vlootvoogd zijn vlag waaien van de lichte kruiser (pantserdekschip) 'Leipzig'; het was een witte vlag waarin een staand blauw kruis; in de linkerzijde van het doek waren twee blauwe ballen.
Vice-admiraal Krosigk en zijn vrouw vertrokken per Amerikaans schip naar Hong-Kong.
In een brief van 5 december 1912 schreef Von Spee aan zijn vrouw, dat de familie Krosigk via Nederlands-Indië per boot naar Italië reisde en op 3 februari 1913 in Napels hoopte aan te komen. 'In Rome hopen ze jou te treffen, je zult dan wel veel van hen horen, dat je interesseert . . . . . '
Uit alles bleek, dat de verhouding met zijn voorganger vriendschappelijk en collegiaal heel goed lag. Beide families kenden elkaar blijkbaar goed.
Schout-bij-nacht Von Spee was een levensgenieter.
Toen hij in december 1912 het bevel in het Verre Oosten had overgenomen, heeft deze militair en zeeman tot aan het uitbreken van de eerste wereldoorlog een gelukkige tijd gekend. Hij heeft zijn eskader intens geoefend, hij heeft gevaren, veel gevaren.
Hij droeg als eskadercommandant de verantwoordelijkheid voor de algemene gevechtsgereedheid van ieder schip in het bijzonder en voor de vloot in haar geheel.
Daartoe bezat hij de bevoegdheid van inspectie, die zich tot alles op zijn eskader uitstrekte: doelmatigheid van kleding zowel in de tropen, waar hij veelal voer, als in gematigder klimaten; de medische en geestelijke verzorging van de opvarenden. Overal waar hij met zijn schepen kwam, was het zijn grote zorg voldoende brandstof te bunkeren, olie en andere scheepsbenodigdheden aan boord te hebben en proviand in voldoende mate.
Hij werd in deze taak bijgestaan door een staf van enige mensen. De eskadercommandant in het Verre Oosten, in die tijd, was praktisch geheel op zichzelf en op zijn mensen aangewezen; slechts als hij met een of meer schepen in Tsing-tau lag kon hij overleg plegen met de wal 'die aldaar het ministerie van Marine vormde'.
Men krijgt de indruk, dat opleiding, oefening en discipline in elkaar pasten, daardoor was een goede geest aanwezig.
Von Spee interesseerde zich voor zijn mensen, niet slechts bij officiële gelegenheden, parades, bezoeken en ander vlagvertoon. Hij stelde het op prijs en vond het noodzakelijk de mensen met wie hij voer persoonlijk te hebben ontmoet, van hoog tot laag. Hij kende in China ook velen aan de wal, uit de tijd toen hij twaalf jaar geleden, eveneens in het Verre Oosten was.

Het oorlogsschip

Bij de bouw en bewapening van een oorlogsschip, in de betekenis van een geveschtsschip, zijn vooral drie elementen van belang: artillerie, pantser en snelheid, drie elementen die in wezen elkaars tegenstellingen zijn en als afzonderlijke krachten negatief op elkaar inwerken. Een schip, dat 'vaart moet maken' en zwaar gepantserd is voelt zich geremd, terwijl een schip dat uitgerust is met zware artillerie, van de vijand dezelfde of een sterkere vuurkracht verwacht en daarom gepantserd wil zijn, hetgeen weer ten koste kan gaan van zijn snelheid.
De Spaanse kruiser 'Baleares' die tijdens de Burgeroorlog in de zeeslag bij Carthagena tot zinken werd gebracht (6 maart 1938), was licht, zeer licht gepantserd:

men sprak van een 'beschuitbus', opgeofferd aan snelheid en artilleristisch vermogen.
Daarentegen blijft het Britse pantserschip 'Captain' het voorbeeld van een te zware pantsering.
De afstand tussen het zeeoppervlak en het hoofddek - 'vrijboord' geheten - was te gering.
Het schip zonk door zijn eigen zwaarte en ging met man en muis verloren in september 1871.
Voorts zal met torpedotreffers rekening gehouden worden; het schip zal voldoende reserve-stabiliteit moeten bezitten.
Om tot een enigszins aanvaardbaar compromis te komen in de verhouding artillerie, pantser en snelheid - in wezen is het een kwestie van gewichtsverdeling - waren de staatsmarines (ik spreek hier in de verleden tijd) aangewezen op de bouw van zeer grote eenheden, in de vorm van slagschepen en slagkruisers. In het begin van deze eeuw kwamen de 'dreadnoughts' op, schepen met zwaardere bewapening, pantsermateriaal van het z. g. Kruppstahl en grotere snelheid. Het waren schepen van zeer grote breedte met ingebouwde torpedoschotten. De grootste schepen van dit type waren de Japanse 'Yamato' en 'Musashi' met ruim 64. 000 ton waterverplaatsing. Zij hebben niet aan de verwachtingen voldaan.
Tot het eskader van Von Spee behoorden geen dreadnoughts. Voor dit type schip verwijs ik naar een studie van wijlen ir. R. F. Scheltema de Heere, uitgave van het Bureau Maritieme Historie van de Marinestaf, deel 6, juni 1970.
Van Spee beschikte over twee zware kruisers en enige lichte kruisers, ook wel pantserdekschepen geheten. De zware- of pantserkruiser stond in gevechtswaarde tussen het slagschip (dreadnought) en de lichte kruiser van zijn dagen. Het was een type schip dat in het begin van deze eeuw door de grote mogendheden in de vaart was gebracht. De pantserkruiser bleek niet te voldoen nadat de dreadnought (slagschip, slagkruiser) zijn intrede had gedaan.
De lichte kruisers, waarvan Von Spee enkele tot zijn beschikking had, waren kleine, snelle schepen, ontstaan in de vorige eeuw. Zij waren de opvolgers van het fregat uit de zeiltijd. Een van hun taken was verkennen en dan snel verdwijnen; een taak die wel eens vergeleken werd met die van de ruiterij te land. Het waren schepen, die in alle eskaders van de Duitse marine hun plaats hebben gehad. Na de eerste wereldoorlog, toen een aantal grote maritieme mogendheden het Verdrag van Washington sloot, kregen de kruisers opnieuw hun plaats; zij werden verdeeld in A- en B kruiser.

Reizen van Von Spee

De vlootvoogd Von Spee bracht bezoeken aan Japan, Siam, De Philippijnen, Australisch Nieuw-Guinea, Nederlands-Indië en enige eilanden in de Stille Zuidzee.
Zijn vlag woei dan eens van deze kruiser, dan weer van een ander schip, op deze wijze leerde hij de eenheden van zijn vloot met hun opvarenden schip voor schip kennen.
In februari 1913 lag schout-bij-nacht von Spee met een van zijn schepen in Hong Kong.
Hij maakte aldaar in de Engelse kerk een herdenkingsdienst mee voor de aan de Zuidpool omgekomen kapitein Robert Falcon Scott en zijn mannen.
Wilson, Bowers en Scott waren eind maart 1912 overleden.

Op 1 augustus 1913 was de Britse admiraal Jerram ter rede van Shanghai aan boord van het marinejacht H.M.S. "Alacatry'.
In China waren - nadat het keizerrijk had opgehouden te bestaan en was vervangen door een republiek - gevechten uitgebroken tussen de Kwo-min-tang in het zuiden en de z. g. 'Hervormers' in het noorden. De burgeroorlog bracht een internationale oorlogsvloot naar de Chinese wateren. Op 2 augustus 1913 kwam Von Spee met Zr.Ms. kanonneerboot 'Tiger' ter rede van Shanghai aan en stapte over op de kruiser 'Nürnberg'. De bemanning van Hr. Ms. pantserdekschip 'Holland'- uit Nederlands-Indië gezonden - waren getuige van de overdracht van de vlag.
Aan boord van de 'Nürnberg' diende von Spee's zoon Otto. Vader Von Spee schreef aan zijn vrouw: 'Die Zeit auf der 'Nürnberg' war in ganzen sehr nett . . . . . .
Das Zusammensein mit Otto war recht erfreulich. Es geht ihm ausgezeichnet, er is dicker geworden . . . . . Es ist aber doch sehr gut, dasz er nicht ständig auf demselben Schiff mit mir ist, er würde dann nicht frei genug entwickelt werden . . . . . '.
Voorts schrijft Von Spee: 'dem Kommandanten (van de 'Nürnberg') werde ich wohl eine Last gewesen sein, dann er hatte mir seine Raüme gegeben'. Dit oudere kleine schip had n. l. geen afzonderlijke woonruimte voor de eskader-commandant; de commandant van het schip moest zijn zit- en slaaphut aan de vlootvoogd afstaan.
In november 1913 was Von Spee bevorderd tot vice-admiraal; zijn vlag woei voortaan van de voortop. Het was een witte vlag met een staand blauw kruis en in de linkerbovenhoek één bal.
In januari van het volgende jaar was de admiraal op vlootbezoek in Tandjong Priok, de haven van het voormalige Batavia. Het vlagvertoon hield in, dat hij een bezoek bracht aan de gouverneur-generaal, Mr. A.W.F. Idenburg in diens paleis te Buitenzorg, het tegenwoordige Bogor.
Onder de gasten waren aanwezig luitenant-generaal G. C. E. van Daalen, commandant van het K. N. I. L., hoofd van het Departement van Oorlog en schout-bijlnacht F. Pinke, commandant der zeemacht in Nederlands-Indië, hoofd van het Departement der Marine, met hun echtgenoten.
Von Spee liet zijn vlag van de 'Nürnberg' naar de 'Scharnhorst' overbrengen een der beide pantserkruisers van zijn eskader.
Vice-admiraal von Spee was eind mei 1914 met enige van zijn schepen terug in Tsing-tau. In een telegram aan zijn vrouw meldde hij dat in het najaar van 1914 zijn opvolger in Azië kon worden verwacht.
Op 26 juni besloot hij zijn brief: 'der Kohlendampfer ist eben angekommen, und wir stechen in See'.

(wordt vervolgd).

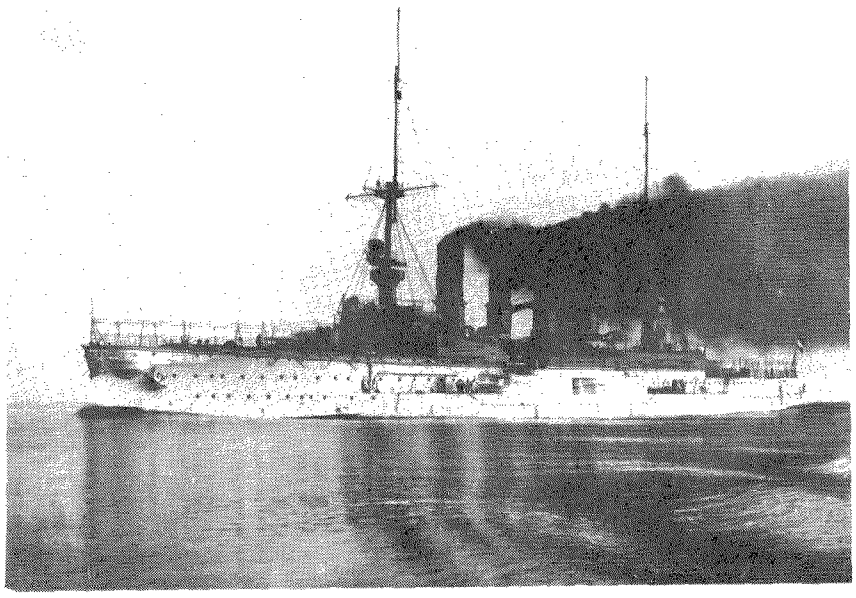

De 'Scharnhorst', een van de beide pantserkruisers van von Spee's eskader.

LITERATUURLIJST nr. 6

1. ALBERTS, A.
De Hollanders komen ons vermoorden; de scheiding tussen Noord- en Zuid-Nederland: 1585-1648; Amsterdam, Querido, 1975. 148 blzn.

2. -
GROOTBOEK van de Tweede Wereldoorlog;
Amsterdam, Reader's Digest, 1975; 512 blzn.

3. HAMEL, J.C.
Soldatendominee;
ervaringen van een legerpredikant in Japanse krijgsgevangenschap; 2e uitgebr. dr.;
Franeker, Wever, 1975, 1975. 22 blzn.

4. KERKHOFF, A.H.M.
Over de geneeskundige verzorging in het Staatse leger.
proefschrift Nijmegen 1976;
(alleen verkrijgbaar bij de auteur: Reestraat 13,
Nijmegen. giro 1.44.3712. De prijs is *f* 25,--)

5. KIELICH, W. en J. Zwaan
Aanzien 40-45; vijf jaar b4zetting in Nederland en België;
Amsterdam, Amsterdam Boek, 1975. 215 blzn.

6. -
KORPS Mariniers '1665-1975';
uitgeg. door de Vereniging van Marine-Officieren; Hilversum 1975. 67 blzn.
(Marineblad jaargang 85 nr. 8)

7. POL, R. van de
Korea; een terugblik na 25 jaren door een oudstrijder; Breda, 1975. 81 blzn.

8. ROOSEVELT, (F. D.) and (W. L. S.) CHURCHILL
Their secret wartime correspondence, ed. by F. L. Loewenheim, H. D. Langley and M. Jonas;
London, Barrie and Jenkins, 1975. 805 blzn.

9. -
SYMPOSIUM inform AAT vervoer en verkeer 1975; met bijdragen van N. Obolonsky,
J. H. Vermeulen, J. van den Eijkel ela. Tilburg, AAT, 1975. 98 blzn.

10. -
VERSLAG van het Symposium 'Nederland in de Derde Engelse Oorlog', 14-15 juni 1973;
Den Helder, Koninklijk Instituut voor de Marine, 1974. 104 blzn.

11. WENNEKES, W.
Allemaal rottigheid allemaal ellende; het KZ-syndroom van Willem van Salland; aangrijpende
verslagen van zes LSD-zittingen, geleid door de Leidse psychiater professor Dr. J. Bastiaans,
die samen met een verzetsman het spoor terug volgde naar 'toen'.
Amsterdam, Wetenschappelijke Uitgeverij 1975. 141 blzn.

12. WHITTING, Ch.
Operatie Stalag; een jonge RAF-piloot wordt in 1942 door de Nederlandse ondergrondse gered
uit het kamp Stalag III B als enige overlevende;
uit het Engels vert. door I. H. Grader; Baarn, Hollandia, 1975. 175 blzn.

13. ZWAN, J. van der
De dag dat het manna viel;
dramatisch gebeuren rond een jachthuis langs de rivier de Rotte in de laatste dagen van
de tweede wereldoorlog; Den Haag, J. N. Voorhoeve, (1976).

ROUTE SCHETS Voor het vinden van de Kromhoutkazerne te Utrecht - Jaarvergadering op 9 oktober 1976.

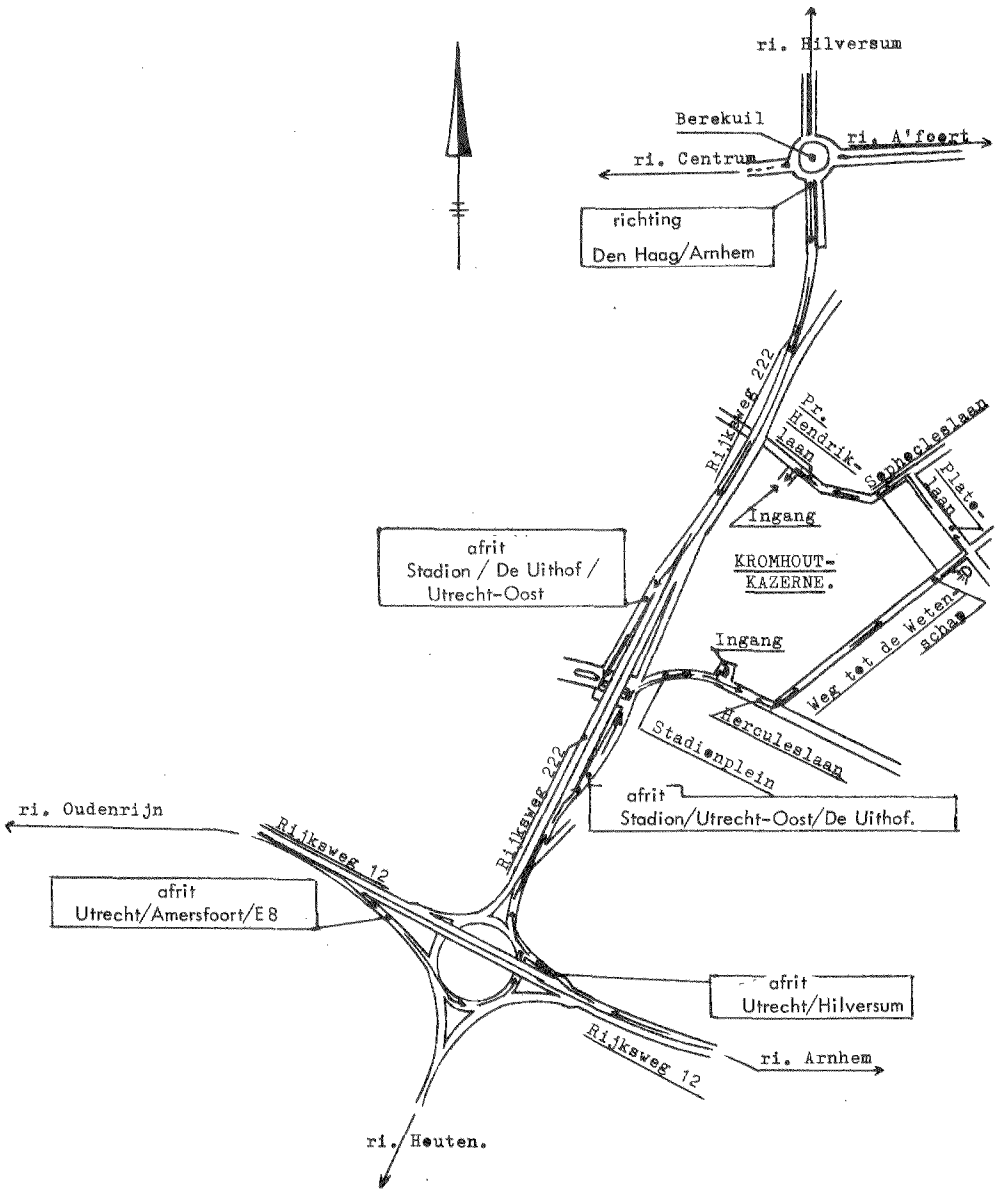

Komt U over de snelweg? deze verlaten bij het stadion en naar de Herculeslaan.

Komt U met de stadsbus ? Lijn 3 (ingang Prins Hendriklaan, halte St. Antonius-ziekenhuis) of lijn 12 (ingang Herculeslaan), halte Stadion.

„DE DONDERBUS"

SOPHIAKADE 5B – ROTTERDAM 3016

Geopend: vrijdag 19.00–21.00 uur; zaterdag 10.00–18.00 uur

INKOOP - VERKOOP - RUIL

VAN OUDE WAPENS E.D. – VERDER ALLERLEI DOCUMENTATIE

Privé: J. WINTERS

BLAAKSEDIJK–OOST 17 – HEINENOORD – TELEFOON (01862) 23 38

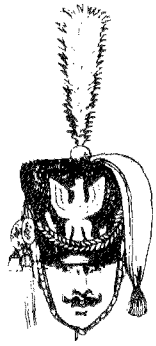

Akkerman

CREATIEF CENTRUM
PASSAGE 36 DEN HAAG TEL. 070-46.68.31

DE SPECIAALZAAK VOOR CREATIEVE MENSEN

KUNSTSCHILDERSMATERIALEN -
MACRAMÉ - EMAILLEEROVENS -
KRALENHOEK - KLEI SOORTEN
EN ONZE SPECIALE AFDELING MODELBOUW

DEALER „TRADITION" MODEL SOLDATEN

HUIZE CAMPINA, HEELSUM

TELEFOON (08373) 2573

Campina

ANTIEK - VOLKSKUNST
JUGENDSTIL - NOSTALGIA
CURIOSA - MILITARIA

OPEN 7 DAGEN PER WEEK 11-11 UUR

KRING „VRIENDEN VAN CAMPINA"

GASTEN ALTIJD WELKOM !

CORRESPONDENTEN:

(3) 'UNIFORMKUNDE'
o.l.v. Dr. F.G. de Wilde, Jan Steenlaan 62, Naarden.

(4) 'RIDDERORDEN EN ONDERSCHEIDINGEN'
o.l.v. H.G. Meyer, Vollenbergstraat 6, Venray.

(5) 'MILITAIRE EMBLEMEN'
o.l.v. B.C. Cats, Claudiagaarde 72, Bussum en
C. van Ekeris, Anslostraat 183, 's-Gravenhage .

(6A) 'GESCHUT TOT 1850' o.l.v. A.F. Lancker , Grote Spie 347, Breda.

(7) 'MILITAIRE MUZIEK'
o.l.v. Mr. R.A. Schimmel, de Mildestraat 57, 's-Gravenhage.

(8) 'HISTORISCHE NEDERLANDSE VERSTERKINGEN (OVERZEE)
o.l.v. A.F. Lancker, Grote Spie 347, Breda.

(10) 'NAPOLEONTICA'
o.l.v. Prof. Dr. H.P.L. Harms Vogts, Utrechtseweg 102, Heelsum.

(11) 'TWEEDE WERELDOORLOG'
o.l.v. J.H.M. Berlemon, J.F. Kennedylaan 50, Leiden.

(12) 'MILITAIRE EN CIVIELE MINIATUURFIGUREN'
o.l.v. A.J. Weekenstroo, Heerenstraat 9-11, Buren.

(13) 'VAANDELS, STANDAARDEN, FANIONS, VLAGGEN'
o.l.v. Stichting voor Banistiek en Heraldiek, 'Huize Midgaard', Aan de Brink, Muiderberg.

(14) 'EERSTE WERELDOORLOG'
o.l.v. Drs. J.C. van Dijk, Grifthorst 16, Leusden - C.

(16) 'MILITAIRE GENEALOGIE'
o.l.v. Ir. Ch.C. van der Vlis, Anna van Burenlaan 57, Haarlem.

(17) 'MILITAIRE FOLKLORE'
o.l.v. L. Verhoeff, Gevers Deynootweg 50, Scheveningen.

(18) 'MILITAIRE VOERTUIGEN EN TANKS'
o.l.v. M.C. van der Hoog, Beukenlaan 3, Nijkerk, J. van den Berg, Cronestein 85, Gouda en J. Bloemendaal, Scheldelaan 10, Heemstede.

(19) 'KONINKLIJKE LUCHTMACHT'
o.l.v. J. van den Berg, Cronestein 85, Gouda en P.C. Boer, Waterklaver 2, Gouda.

(20) 'KNIL'
o.l.v. W.R. van der Weide, Velperweg 147, Arnhem.

INTERESSEGEBIEDEN, WAAR (NOG) GEEN CORRESPONDENTEN VOOR ZIJN:

(1) 'Krijgsgeschiedenis, Korpsgeschiedenis KL'
(2) 'Tradities en ceremonieel'
(6) 'WAPENS en MUNITIE'
(9) 'Maritieme Geschiedenis'
(15) 'Koninklijke Marine'
(21) 'Militaire bibliografie, tijdschriften'

*** De tussen haakjes geplaatste nummers zijn indicaties t.b.v. de ledenlijst.